

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

15 martie 2018 *

„Trimitere preliminară – Securitatea socială a lucrătorilor migranți – Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 – Articolele 12 și 46a-46c – Prestații de aceeași natură – Noțiune – Regulă pentru prevenirea cumulului – Noțiune – Condiții – Normă națională care prevede un supliment la o pensie pentru incapacitate permanentă totală pentru lucrătorii cu vârsta de cel puțin 55 de ani – Suspendarea suplimentului în cazul angajării sau al încasării unei pensii pentru limită de vârstă”

În cauza C-431/16,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Curtea Superioară de Justiție din Castilia și Leon, Spania), prin decizia din 11 mai 2016, primită de Curte la 2 august 2016, în procedura

Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),

Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)

împotriva

José Blanco Marqués,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul E. Levits, președinte de cameră, doamna M. Berger și domnul F. Biltgen (raportor), judecători,

avocat general: domnul E. Tanchev,

grefier: doamna L. Carrasco Marco, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 13 septembrie 2017,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) și Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS), de A. Trillo García și de M. Baró Pazos, letrados;
- pentru guvernul spaniol, de V. Ester Casas, în calitate de agent;
- pentru Comisia Europeană, de L. Lozano Palacios și de D. Martin, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: spaniola.

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolelor 4, 12 și 46a-46c din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996 (JO 1997, L 28, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 4, p. 35), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 592/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008 (JO 2008, L 177, p. 1) (denumit în continuare „Regulamentul nr. 1408/71”), precum și a articolelor 3, 10 și 53-55 din Regulamentul (CE) nr. 883/2004 al Parlamentului European și al Consiliului din 29 aprilie 2004 privind coordonarea sistemelor de securitate socială (JO 2004, L 166, p. 1, Ediție specială, 05/vol. 7, p. 82).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Institutul Național pentru Securitate Socială, Spania, denumit în continuare „INSS”) și Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (Trezoreria Generală pentru Securitate Socială, Spania, denumită în continuare „TGSS”), pe de o parte, și domnul José Blanco Marqués, pe de altă parte, în legătură cu decizia INSS de a suspenda plata suplimentului la pensia acestuia pentru incapacitate permanentă totală din cauza încasării unei pensii pentru limită de vârstă în Elveția.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

- 3 Potrivit celui de al douăzeci și unulea considerent al Regulamentului nr. 1408/71, „pentru a proteja lucrătorii migranți și urmașii acestora împotriva unei aplicări prea riguroase a dispozițiilor naționale de reducere, suspendare sau retragere, este necesară introducerea unor dispoziții care să stabilească reguli stricte de aplicare a dispozițiilor respective”.
- 4 Articolul 1 litera (j) din acest regulament definește termenul „legislație” ca desemnând, pentru fiecare stat membru, „actele cu putere de lege, normele administrative, dispozițiile statutare și orice alte măsuri de punere în aplicare, prezente sau viitoare, care privesc ramurile și regimurile de securitate socială [...]”.
- 5 Articolul 4 din regulamentul menționat, intitulat „Probleme reglementate”, prevede la alineatul (1):

„Prezentul regulament se aplică tuturor legislațiilor referitoare la următoarele domenii de securitate socială:

- (a) prestații de boală și de maternitate;
- (b) prestații de invaliditate, inclusiv cele destinate menținerii sau ameliorării capacității de a realiza un venit;
- (c) prestații pentru limită de vârstă;
- (d) prestații de urmaș;
- (e) prestații în caz de accident de muncă sau boală profesională;

- (f) ajutoare de deces;
- (g) prestații de șomaj;
- (h) prestații familiale.”

6 Articolul 12 din același regulament, intitulat „Prevenirea cumulului de prestații”, prevede:

„(1) Dispozițiile prezentului regulament nu pot avea ca efect conferirea sau menținerea dreptului de a beneficia de mai multe prestații de aceeași natură pentru una și aceeași perioadă de asigurare obligatorie. Cu toate acestea, această dispoziție nu se aplică prestațiilor pentru invaliditate, limită de vârstă, deces (pensii) sau boli profesionale care sunt acordate de instituțiile a două sau mai multe state membre, în conformitate cu dispozițiile articolului 41, 43 alineatele (2) și (3), 46, 50 și 51 sau articolului 60 alineatul (1) litera (b).

(2) În măsura în care prezentul regulament nu dispune altfel, dispozițiile legislației unui stat membru cu privire la reducerea, suspendarea sau retragerea prestațiilor în cazurile de cumul cu alte prestații de securitate socială sau cu alte venituri de orice natură pot fi invocate chiar dacă prestațiile respective au fost dobândite în temeiul legislației unui alt stat membru sau dacă venitul respectiv a fost dobândit pe teritoriul altui stat membru.

(3) Dispozițiile legislației unui stat membru cu privire la reducerea, suspendarea sau retragerea prestațiilor în cazul unei persoane care beneficiază de prestații de invaliditate sau de prestații anticipate pentru limită de vârstă și care desfășoară o activitate profesională sau comercială pot fi invocate împotriva persoanei respective chiar dacă aceasta își desfășoară activitatea pe teritoriul altui stat membru.

[...]”

7 Articolul 46 din Regulamentul nr. 1408/71 prevede:

„(1) În cazul în care condițiile impuse de legislația unui stat membru pentru a avea dreptul la prestații au fost îndeplinite fără aplicarea articolului 45 sau a articolului 40 alineatul (3), se aplică următoarele reguli:

- (a) instituția competentă calculează quantumul prestației care ar fi datorată:
 - (i) pe de o parte, numai în temeiul dispozițiilor legislației pe care o aplică;
 - (ii) pe de altă parte, în temeiul alineatului (2);

[...]”

8 Articolul 46a din acest regulament, intitulat „Dispoziții generale referitoare la reducere, suspendare sau retragere aplicabile prestațiilor de invaliditate, limită de vârstă sau urmaș în temeiul legislațiilor statelor membre”, prevede:

„(1) În sensul prezentului capitol, cumulul prestațiilor de aceeași natură are următorul înțeles: orice cumul de prestații de invaliditate, limită de vârstă sau urmaș calculate sau acordate pe baza perioadelor de asigurare sau de rezidență realizate de una și aceeași persoană.

(2) În sensul prezentului capitol, cumulul prestațiilor de natură diferită înseamnă orice cumul de prestații care nu pot fi considerate de aceeași natură în sensul alineatului (1).

(3) Următoarele reguli sunt aplicabile pentru punerea în aplicare a dispozițiilor privind reducerea, suspendarea sau retragerea prevăzute de legislația unui stat membru în cazul cumulului unei prestații de invaliditate, limită de vârstă sau urmaș cu o prestație de aceeași natură sau cu o prestație de natură diferită sau cu alte venituri:

- (a) se iau în considerare prestațiile dobândite în temeiul legislației unui alt stat membru sau alte venituri dobândite în alt stat membru numai dacă legislația primului stat membru prevede luarea în considerare a prestațiilor sau veniturilor dobândite în străinătate;
- (b) se ia în considerare cuantumul prestațiilor care urmează a fi acordate de un alt stat membru înaintea deducerii impozitului, contribuțiilor de securitate socială și a altor taxe sau deduceri individuale;
- (c) nu se ia în considerare cuantumul prestațiilor dobândite în temeiul legislației unui alt stat membru care sunt acordate pe bază de asigurare voluntară sau asigurare facultativă continuă;
- (d) în cazul în care dispozițiile cu privire la reducere, suspendare sau retragere se aplică în temeiul legislației unui singur stat membru din cauza faptului că persoana respectivă beneficiază de prestații de aceeași natură sau de natură diferită datorate în temeiul legislației altor state membre sau [de] alte venituri dobândite pe teritoriul altor state membre, prestația plătită în temeiul legislației primului stat membru poate fi redusă numai în limita cuantumului prestațiilor datorate în temeiul legislației sau a veniturilor dobândite pe teritoriul altor state membre.”

- 9 Potrivit articolului 46b din regulamentul menționat, intitulat „Dispoziții speciale aplicabile în cazul cumulului prestațiilor de aceeași natură în temeiul legislației a două sau mai multe state membre”:

„(1) Dispozițiile cu privire la reducere, suspendare sau retragere stabilite de legislația unui stat membru nu sunt aplicabile unei prestații calculate în conformitate cu articolul 46 alineatul (2).

(2) Dispozițiile cu privire la reducere, suspendare sau retragere stabilite de legislația unui stat membru se aplică unei prestații calculate în conformitate cu articolul 46 alineatul (1) litera (a) punctul (i) numai dacă prestația respectivă este:

- (a) o prestație menționată în anexa IV partea D, al cărei cuantum nu depinde de durata perioadelor de asigurare sau de rezidență realizate

sau

[...]

Prestațiile prevăzute la literele (a) și (b) și acordurile sunt menționate în anexa IV partea D.”

- 10 Regulamentul nr. 1408/71 a fost abrogat și înlocuit, începând cu 1 mai 2010, de Regulamentul nr. 883/2004. Cu toate acestea, în temeiul articolului 90 alineatul (1) din acest din urmă regulament, Regulamentul nr. 1408/71 a rămas în vigoare și a continuat să aibă efecte juridice în sensul „Acordul[ui] privind Spațiul Economic European [din 2 mai 1992 (JO 1994, L 1, p. 3, Ediție specială, 11/vol. 53, p. 4)] și [al] Acordul[ui] dintre Comunitatea Europeană și statele membre, pe de o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, cu privire la libera circulație a persoanelor [semnat la Luxemburg la 21 iunie 1999 și aprobat în numele Comunității Europene prin Decizia 2002/309/CE, Euratom a Consiliului și a Comisiei privind Acordul de cooperare științifică și tehnologică din 4 aprilie 2002 privind încheierea a șapte acorduri cu Confederația Elvețiană (JO 2002, L 114, p. 1, Ediție specială, 11/vol. 27, p. 25, denumit în continuare «Acordul CE-Elveția»)], precum și [al] alt[or] acorduri care includ o trimitere la Regulamentul (CEE) nr. 1408/71, atât timp cât aceste acorduri nu [au fost] modific[ate] în funcție de prezentul regulament”.

11 Articolul 8 din Acordul CE-Elveția prevede:

„Părțile contractante adoptă dispoziții, în conformitate cu anexa II, pentru coordonarea sistemelor de securitate socială în special în scopul:

- (a) de a asigura egalitatea de tratament;
- (b) de a determina legislația aplicabilă;
- (c) de a totaliza, în scopul dobândirii și menținerii dreptului la prestații, precum și pentru a calcula aceste prestații, toate perioadele luate în considerare de legislația națională a țărilor în cauză;
- (d) de a plăti prestații persoanelor rezidente pe teritoriul părților contractante;
- (e) de a promova asistența administrativă reciprocă și cooperarea între autorități și instituții.”

12 Articolul 20 din Acordul CE-Elveția prevede:

„Cu excepția cazului în care se prevede altfel în anexa II, acordurile bilaterale privind securitatea socială dintre Elveția și statele membre ale Comunității Europene se suspendă la data intrării în vigoare a prezentului acord, în măsura în care acesta din urmă reglementează același domeniu.”

13 Anexa II la Acordul CE-Elveția, referitoare la coordonarea sistemelor de securitate socială, prevede la articolul 1:

„(1) Părțile contractante convin, în ceea ce privește coordonarea sistemelor de securitate socială, să aplice între ele actele comunitare la care se face trimitere, astfel cum sunt în vigoare la data semnării acordului și astfel cum au fost modificate de secțiunea A din prezenta anexă sau normele echivalente acestor acte.

(2) Termenii «stat membru» sau «state membre» care figurează în actele menționate la secțiunea A din prezenta anexă cuprind și Elveția pe lângă statele a căror situație este reglementată de actele comunitare relevante.”

14 Secțiunea A din anexa menționată face referire printre altele la Regulamentul nr. 1408/71.

15 Anexa II la Acordul CE-Elveția a fost actualizată prin Decizia nr. 1/2012 a Comitetului mixt instituit în temeiul Acordului dintre Comunitatea Europeană și statele membre ale acesteia, pe de o parte, și Confederația Elvețiană, pe de altă parte, privind libera circulație a persoanelor din 31 martie 2012 (JO 2012, L 103, p. 51).

16 Anexa II astfel modificată, intrată în vigoare la 1 aprilie 2012, face referire la Regulamentul nr. 883/2004, dar și la Regulamentul nr. 1408/71 „atunci când este menționat în Regulamentul [nr. 883/2004] sau atunci când se referă la cazuri care au avut loc în trecut”.

Dreptul spaniol

17 Articolele 136 și 137 din Ley General de la Seguridad Social (Legea generală privind securitatea socială), în versiunea consolidată aprobată prin Real Decreto Legislativo 1/1994 (Decretul regal legislativ 1/1994) din 20 iunie 1994 (BOE nr. 154 din 29 iunie 1994, p. 20658), în versiunea aplicabilă cauzei principale (denumită în continuare „LGSS”), prevăd, în scopul protecției sociale în caz de

incapacitate permanentă totală de exercitare a profesiei obișnuite, o pensie viageră destinată să protejeze nevoia lucrătorilor care, din cauza unei boli sau a unui accident profesional sau nu, își pierd capacitatea de a-și exercita profesia obișnuită, dar au în continuare capacitatea să exercite alte profesii.

18 Potrivit articolului 139 alineatul 2 din LGSS:

„Prestația financiară pentru incapacitate permanentă totală constă într-o pensie viageră, care poate fi înlocuită în mod excepțional cu o indemnizație forfetară în cazul în care beneficiarul are sub 60 de ani.

Lucrătorii declarați în incapacitate permanentă totală de a-și exercita profesia obișnuită primesc pensia prevăzută la alineatul anterior, majorată cu un procent stabilit în temeiul reglementării aplicabile în cazul în care vârsta acestora, lipsa de competențe generale sau de specialitate și mediul social și profesional de la locul lor de reședință indică dificultăți de a găsi un loc de muncă într-un alt domeniu decât cel al profesiei lor obișnuite anterioare.

[...]”

- 19 Din articolul 6 alineatele 1-3 din Decreto 1646/1972 para la aplicación de la ley 24/1972, de 21 de junio, en materia de prestaciones del Régimen General de la Seguridad Social (Decretul 1646/1972 pentru punerea în aplicare a Legii 24/1972 din 21 iunie 1972 privind prestațiile regimului general de securitate socială) din 23 iunie 1972 (denumit în continuare „Decretul 1646/1972”) reiese că pensia pentru incapacitate permanentă totală de exercitare a profesiei obișnuite este majorată cu un supliment egal cu 20 % din baza de calcul luată în considerare pentru a determina cuantumul pensiei (denumit în continuare „suplimentul de 20 %”), în cazul în care lucrătorul are vârsta de cel puțin 55 de ani.
- 20 Cu toate acestea, dat fiind că temeiul acestui supliment îl constituie prezumția că este deosebit de dificil pentru persoanele cu vârsta de cel puțin 55 de ani să găsească un loc de muncă într-o profesie diferită de cea pe care o practicau și pentru care le-a fost recunoscută incapacitatea permanentă totală, respectivul supliment este, în temeiul articolului 6 alineatul 4 din Decretul 1646/1972, „suspendat în perioada în care lucrătorul are un loc de muncă”.
- 21 În schimb, încasarea pensiei pentru incapacitate permanentă totală ca atare este compatibilă cu exercitarea unei alte profesii.
- 22 Potrivit articolului 143 alineatul 4 din LGSS, în cazul în care beneficiarul unei pensii pentru incapacitate permanentă împlinește vârsta de 65 de ani, respectiva pensie devine pensie pentru limită de vârstă. Această schimbare a denumirii nu afectează însă condițiile de aplicare a prestației menționate.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 23 Domnul Blanco Marqués, născut la 3 februarie 1943, este beneficiar al unei pensii spaniole pentru incapacitate permanentă totală de a exercita profesia de electrician calificat care lucrează în mină, rezultată dintr-o boală neprofesională, statut care i-a fost recunoscut prin hotărârea judecătorească din 3 iunie 1998, cu efect de la 13 ianuarie 1998. Pentru stabilirea dreptului la această pensie și calcularea cuantumului său au fost luate în considerare numai cotizațiile la regimul de securitate socială spaniol. Dat fiind că persoana interesată avea, la data intrării în vigoare a hotărârii menționate, peste 55 de ani, acesteia i s-a acordat, în conformitate cu articolul 6 alineatele 1-3 din Decretul 1646/1972, suplimentul de 20 %.

- 24 La împlinirea vârstei de 65 de ani, domnul Blanco Marqués a obținut, începând cu 1 martie 2008, o pensie pentru limită de vârstă de la securitatea socială elvețiană. Această pensie pentru limită de vârstă i-a fost acordată ținând seama exclusiv de cotizațiile sociale pe care acesta le plătitise la regimul obligatoriu de securitate socială elvețian.
- 25 Prin decizia din 24 februarie 2015, INSS a eliminat, cu efect de la 1 februarie 2015, suplimentul de 20 % primit de domnul Blanco Marqués, pentru motivul că acest supliment era incompatibil cu beneficiul unei pensii pentru limită de vârstă, și a solicitat rambursarea sumei de 17 340,95 euro corespunzătoare sumelor plătite cu titlu de supliment între 1 februarie 2011 și 31 ianuarie 2015, care nu fac obiectul prescripției.
- 26 Domnul Blanco Marqués a formulat o acțiune împotriva acestei decizii la Juzgado de lo Social n° 1 de Ponferrada (Tribunalul pentru Litigii de Muncă nr. 1 din Ponferrada, Spania). Prin hotărârea din 28 septembrie 2015, această instanță a anulat respectiva decizie, considerând că suplimentul de 20 % nu era incompatibil cu încasarea unei pensii pentru limită de vârstă în Elveția, având în vedere că, în temeiul articolului 46a alineatul (3) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 sau al articolului 53 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul nr. 883/2004, nu poate exista o incompatibilitate decât în cazul în care legislația națională prevede, în sensul acesteia, luarea în considerare a beneficiilor și a veniturilor dobândite în străinătate. Or, o astfel de normă nu ar exista în dreptul spaniol.
- 27 INSS a declarat apel împotriva acestei hotărâri la Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Curtea Superioară de Justiție din Castilia și Leon, Spania), susținând că, potrivit jurisprudenței Tribunal Supremo (Curtea Supremă, Spania), suplimentul de 20 % se suspendă nu numai în cazul expres prevăzut la articolul 6 alineatul 4 din Decretul 1646/1972, în situația în care beneficiarul are un loc de muncă, ci și în cazul în care acesta din urmă încasează o pensie pentru limită de vârstă în alt stat membru sau în Elveția, întrucât o astfel de pensie pentru limită de vârstă reprezintă un venit de înlocuire a veniturilor din muncă.
- 28 În acest context, Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Curtea Superioară de Justiție din Castilia și Leon, Spania) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Trebuie să se considere că o normă de drept național, precum cea conținută la articolul 6 alineatul 4 din [Decretul 1646/1972], care prevede că suplimentul de 20 % din baza de calcul acordat pensionarilor cu incapacitate permanentă totală în ceea ce privește exercitarea profesiei lor obișnuite, în vârstă de peste 55 de ani, «se suspendă pentru perioada în care angajatul obține un loc de muncă», constituie o regulă pentru prevenirea cumulului în sensul articolelor 12 [și] 46a[-]46c din Regulamentul [nr. 1408/71] și al articolelor 5 [și] 53[-]55 din Regulamentul [nr. 883/2004], având în vedere faptul că Tribunal Supremo (Curtea Supremă) din Spania a apreciat că incompatibilitatea prevăzută la această normă de drept național nu se aplică numai în ceea ce privește ocuparea unui loc de muncă, ci și referitor la primirea unei pensii pentru limită de vârstă?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară, articolul 46a alineatul (3) litera (a) din Regulamentul [nr. 1408/71] și articolul 53 alineatul (3) litera (a) din Regulamentul [nr. 883/2004] trebuie interpretate în sensul că o regulă pentru prevenirea cumulului între prestația în litigiu și o pensie dintr-un alt stat membru al Uniunii Europene sau din Elveția poate fi aplicată numai în cazul în care există o normă de drept național cu putere de lege care prevede în mod expres incompatibilitatea dintre prestațiile de securitate socială de invaliditate, pentru limită de vârstă sau de urmaș, precum cea în litigiu, și prestațiile sau veniturile dobândite în străinătate de către beneficiar? Sau regula pentru prevenirea cumulului poate fi aplicată în ceea ce privește pensiile din alt stat membru al Uniunii Europene sau din Elveția, în conformitate cu articolul 12 din Regulamentul [nr. 1408/71] și cu articolul 5 din Regulamentul [nr. 883/2004], în lipsa unei

prevederi legale exprese, însă atunci când jurisprudența națională a adoptat o interpretare care presupune incompatibilitatea dintre prestația în litigiu și o pensie pentru limită de vârstă prevăzută de dreptul național spaniol?

- 3) În cazul în care răspunsul la întrebarea anterioară este în favoarea aplicării regulii spaniole pentru prevenirea cumulului (cu extinderea sa pe cale jurisprudențială) în cauza în litigiu, în pofida faptului că nu există o lege expresă care să prevadă prestațiile sau veniturile dobândite în străinătate, trebuie să se considere că suplimentul de 20 % pe care îl primesc în conformitate cu legislația spaniolă privind securitatea socială lucrătorii în privința cărora este recunoscută o incapacitate permanentă totală în ceea ce privește exercitarea profesiei lor obișnuite și care au vârstă de peste 55 de ani, astfel cum s-a arătat, constituie o prestație de aceeași natură sau de natură diferită în raport cu o pensie pentru limită de vârstă din sistemul de securitate socială elvețian? Definiția diferitor domenii de securitate socială, prevăzută la articolul 4 alineatul (1) din Regulamentul [nr. 1408/71] și la articolul 3 alineatul (1) din Regulamentul [nr. 883/2004], este aplicabilă la nivel comunitar sau trebuie să se respecte definiția prevăzută de legislația națională pentru fiecare prestație concretă? În cazul în care definiția este aplicabilă la nivel comunitar, suplimentul de 20 % din baza de calcul a pensiei de incapacitate permanentă totală care face obiectul prezentei proceduri trebuie considerat ca fiind o prestație de invaliditate sau o prestație de șomaj, având în vedere că suplimentează pensia de incapacitate permanentă totală în ceea ce privește exercitarea profesiei obișnuite, ca urmare a dificultăților pe care le întâmpină persoanele în vârstă de peste 55 de ani în găsirea altui loc de muncă, astfel încât plata acestui supliment se suspendă dacă beneficiarul ocupă un loc de muncă?
- 4) În cazul în care se consideră că cele două prestații sunt de aceeași natură și având în vedere că [nici] pentru determinarea cuantumului pensiei spaniole de invaliditate, nici a suplimentului la aceasta nu au fost luate în considerare perioadele de contribuție într-un alt stat, trebuie să se înțeleagă că suplimentul de 20 % din baza de calcul a pensiei spaniole pentru incapacitate permanentă totală constituie o prestație în privința căreia se aplică regulile pentru prevenirea cumulului, deoarece cuantumul său trebuie considerat independent de durata perioadelor de asigurare sau de rezidență, în sensul articolului 46b alineatul (2) litera (a) din Regulamentul [nr. 1408/71] și al articolului 54 alineatul (2) litera (a) din Regulamentul [nr. 883/2004]? Se poate aplica regula pentru prevenirea cumulului cu toate că prestația respectivă nu este inclusă în partea D din anexa IV la Regulamentul [nr. 1408/71] și nici în anexa IX la Regulamentul [nr. 883/2004]?
- 5) În cazul unui răspuns afirmativ la întrebarea anterioară, este aplicabilă regula prevăzută la articolul 46a alineatul (3) litera (d) din Regulamentul [nr. 1408/71] și la articolul 53 alineatul (3) litera (d) din Regulamentul [nr. 883/2004], conform căreia prestația de securitate socială spaniolă ar putea fi redusă numai «în limita cuantumului prestațiilor datorate în temeiul legislației» celui alt stat, în acest caz Elveția?
- 6) În cazul în care se consideră că cele două prestații sunt de natură diferită și având în vedere că nu există nicio dovadă că Elveția aplică vreo regulă pentru prevenirea cumulului, în conformitate cu articolul 46c din Regulamentul [nr. 1408/71] și cu articolul 55 din Regulamentul [nr. 883/2004], reducerea poate fi aplicată în integralitate în ceea ce privește suplimentul de 20 % din pensia spaniolă pentru incapacitate permanentă totală sau trebuie să facă obiectul diviziunii sau al proratarei? În oricare dintre cele două cazuri, trebuie să se aplice pragul care rezultă din cuprinsul articolului 46a alineatul (3) litera (d) din Regulamentul [nr. 1408/71] și al articolului 53 alineatul (3) litera (d) din Regulamentul [nr. 883/2004], conform căruia prestația de securitate socială din Spania ar putea fi redusă numai «în limita cuantumului prestațiilor datorate în temeiul legislației» celui alt stat, în acest caz Elveția?”

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

- 29 Dat fiind că instanța de trimitere se referă în întrebările sale atât la dispozițiile Regulamentului nr. 1408/71, cât și la cele ale Regulamentului nr. 883/2004, trebuie să se stabilească, cu titlu introductiv, care este regulamentul aplicabil *ratione temporis* situației de fapt din litigiul principal.
- 30 În această privință, din dosarul de care dispune Curtea reiese că decizia prin care s-a alocat pensia spaniolă pentru incapacitate permanentă totală și cea prin care s-a acordat pensia elvețiană pentru limită de vârstă au intervenit în anul 1998 și, respectiv, în anul 2008. Întrucât aceste două decizii, fapte generatoare ale pensiilor în cauză, au fost adoptate înainte de intrarea în vigoare a Regulamentului nr. 883/2004, numai dispozițiile Regulamentului nr. 1408/71 sunt pertinente în cauza principală.

Cu privire la prima întrebare

- 31 Prin intermediul primei întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă norma spaniolă care figurează la articolul 6 alineatul 4 din Decretul 1646/1972, astfel cum a fost interpretat de Tribunal Supremo (Curtea Supremă), potrivit căreia suplimentul de 20 % se suspendă pe perioada în care lucrătorul are un loc de muncă sau încasează o pensie pentru limită de vârstă, constituie o dispoziție privind reducerea, în sensul articolului 12 din Regulamentul nr. 1408/71.
- 32 Cu titlu introductiv, trebuie să se constate că o reglementare națională care prevede un supliment la o pensie pentru incapacitate permanentă totală, cum este suplimentul de 20 %, intră în domeniul de aplicare material al Regulamentului nr. 1408/71.
- 33 Astfel, potrivit articolului 4 alineatul (1) litera (b) din regulamentul menționat, acesta se aplică în ceea ce privește toate „prestațiile de invaliditate, inclusiv cele destinate menținerii sau ameliorării capacității de a realiza un venit”.
- 34 În plus, potrivit articolului 1 litera (t) din respectivul regulament, termenii „prestații”, „pensii” și „indemnizații” trebuie interpretați în sensul cel mai larg ca desemnând toate prestațiile, pensiile și indemnizațiile, inclusiv toate elementele acestora plătibile din fonduri publice, majorările de revalorizare și alocațiile suplimentare.
- 35 În ceea ce privește noțiunea de dispoziții privind reducerea, în sensul articolului 12 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1408/71, dintr-o jurisprudență constantă a Curții reiese că o normă națională trebuie calificată astfel în cazul în care calculul pe care aceasta îl impune are ca efect reducerea cuantumului pensiei pe care o poate pretinde persoana interesată ca urmare a faptului că beneficiază de o prestație în alt stat membru (a se vedea în acest sens Hotărârea din 7 martie 2002, Insalaca, C-107/00, EU:C:2002:147, punctul 16 și jurisprudența citată, și Hotărârea din 7 martie 2013, van den Booren, C-127/11, EU:C:2013:140, punctul 28).
- 36 În speță, din decizia de trimitere reiese că, în temeiul articolului 6 alineatul 4 din Decretul 1646/1972, astfel cum a fost interpretat în jurisprudența Tribunal Supremo (Curtea Supremă), suplimentul de 20 % este suspendat nu numai în cazul în care beneficiarul încasează venituri din muncă, ci și în cazul în care primește o pensie pentru limită de vârstă, aceasta fiind considerată venit de substituție a veniturilor din muncă. În plus, în temeiul aceleiași jurisprudențe, nu este necesar să se facă distincție între pensiile naționale pentru limită de vârstă și pensiile primite în alt stat membru sau în Elveția, astfel încât atât unele, cât și celelalte trebuie luate în considerare în același mod în scopul aplicării acestei dispoziții.

- 37 În consecință, norma națională în discuție în litigiul principal trebuie considerată ca vizând prestațiile de care persoana interesată beneficiază în alt stat membru sau în Elveția, dat fiind că, în ceea ce privește acest din urmă stat, Confederația Elvețiană trebuie asimilată, în vederea aplicării Regulamentului nr. 1408/71, unui stat membru al Uniunii Europene (Hotărârea din 18 noiembrie 2010, Xhymshiti, C-247/09, EU:C:2010:698, punctul 31).
- 38 În plus, este cert că aplicarea acestei norme naționale are ca efect reducerea cuantumului total al prestațiilor pe care le poate pretinde persoana interesată.
- 39 Or, Curtea a statuat deja că o normă națională care prevede că suplimentul adăugat la o pensie pentru limită de vârstă a unui lucrător este redus cu valoarea unei pensii pentru limită de vârstă pe care persoana interesată o poate pretinde în temeiul unui regim dintr-un alt stat membru constituie o dispoziție privind reducerea, în sensul articolului 12 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1408/71 (Hotărârea din 22 octombrie 1998, Conti, C-143/97, EU:C:1998:501, punctul 30).
- 40 În această privință, în ceea ce privește argumentul invocat de INSS și de TGSS potrivit căruia norma națională în discuție în litigiul principal ar fi exclusă din domeniul de aplicare al Regulamentului nr. 1408/71 din cauza faptului că se limitează la a enunța o simplă regulă de incompatibilitate, Curtea a precizat că dispozițiile naționale privind reducerea nu pot fi scoase de sub incidența condițiilor și a limitelor de aplicare impuse de Regulamentul nr. 1408/71 prin calificarea lor drept dispoziții de calcul sau drept norme în materia probelor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 22 octombrie 1998, Conti, C-143/97, EU:C:1998:501, punctul 24, și Hotărârea din 18 noiembrie 1999, Van Coile, C-442/97, EU:C:1999:560, punctul 27).
- 41 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la prima întrebare că o dispoziție națională, precum cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia suplimentul la pensia pentru incapacitate permanentă totală se suspendă pe perioada în care beneficiarul acestei pensii încasează o pensie pentru limită de vârstă în alt stat membru sau în Elveția constituie o dispoziție privind reducerea, în sensul articolului 12 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1408/71.

Cu privire la a doua întrebare

- 42 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 46a alineatul (3) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că noțiunea „legislația primului stat membru” care figurează la această dispoziție trebuie înțeleasă în sensul strict al termenului sau dacă aceasta include de asemenea interpretarea care este dată de o instanță națională supremă.
- 43 Potrivit acestei dispoziții, „se iau în considerare prestațiile dobândite în temeiul legislației unui alt stat membru sau alte venituri dobândite în alt stat membru numai dacă legislația primului stat membru prevede luarea în considerare a prestațiilor sau veniturilor dobândite în străinătate”.
- 44 În plus, potrivit articolului 1 litera (j) din Regulamentul nr. 1408/71, termenul „legislație” este definit ca desemnând, pentru fiecare stat membru, actele cu putere de lege, normele administrative, dispozițiile statutare și orice alte măsuri de punere în aplicare, prezente sau viitoare, care privesc ramurile și regimurile de securitate socială.
- 45 Or, astfel cum reiese din cuprinsul punctului 27 din prezenta hotărâre, deși modul de redactare a articolului 6 din Decretul 1646/1972 se limitează să prevadă suspendarea suplimentului de 20 % în cazul în care beneficiarul pensiei pentru incapacitate permanentă totală are un loc de muncă, jurisprudența națională a interpretat această dispoziție în sensul că suspendarea pe care o prevede se extinde și la cazurile în care acesta primește o pensie pentru limită de vârstă, indiferent dacă aceasta este plătită de sistemul de securitate socială național sau de cel al unui alt stat membru sau al Elveției.

- 46 În ceea ce privește aspectul dacă interpretarea dată de o instanță supremă unei dispoziții legislative trebuie calificată drept legislație în sensul articolului 1 litera (j) din Regulamentul nr. 1408/71, trebuie amintit că domeniul de aplicare al actelor cu putere de lege și al actelor administrative trebuie apreciat în funcție de interpretarea dată acestora de instanțele naționale (Hotărârea din 8 iunie 1994, Comisia/Regatul Unit, C-382/92, EU:C:1994:233, punctul 36).
- 47 Deși hotărârile judecătorești izolate sau minoritare nu pot fi luate în considerare, situația este diferită în cazul unei interpretări jurisprudențiale confirmate de instanța supremă națională (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 decembrie 2003, Comisia/Italia, C-129/00, EU:C:2003:656, punctul 32).
- 48 În aceste condiții, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 46a alineatul (3) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că noțiunea „legislația primului stat membru” care figurează în acesta trebuie înțeleasă ca incluzând interpretarea dată unei dispoziții legislative naționale de o instanță națională supremă.

Cu privire la a treia întrebare

- 49 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă suplimentul de 20 % alocat lucrătorului care primește o pensie de incapacitate permanentă totală în temeiul legislației spaniole și pensia pentru limită de vârstă dobândită de același lucrător în Elveția trebuie considerate ca fiind de aceeași natură sau de natură diferită în sensul Regulamentului nr. 1408/71.
- 50 În scopul de a răspunde la această întrebare, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, prestațiile de securitate socială trebuie considerate ca fiind de aceeași natură atunci când obiectul și finalitatea lor, precum și baza lor de calcul sau condițiile de acordare a acestora sunt identice. În schimb, nu trebuie considerate elemente constitutive pentru clasificarea prestațiilor caracteristicile pur formale (a se vedea în acest sens Hotărârea din 5 iulie 1983, Valentini, 171/82, EU:C:1983:189, punctul 13, Hotărârea din 11 august 1995, Schmidt, C-98/94, EU:C:1995:273, punctele 24 și 31, precum și Hotărârea din 18 iulie 2006, De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, punctul 25).
- 51 În speță, în ceea ce privește obiectul și finalitatea suplimentului de 20 %, din decizia de trimitere reiese că acesta este destinat să protejeze o categorie specifică de persoane deosebit de vulnerabile, și anume lucrătorii cu vârste cuprinse între 55 și 65 ani, cărora le-a fost recunoscută o incapacitate permanentă totală și pentru care este dificil să își găsească un loc de muncă într-o altă profesie decât cea pe care o aveau înainte.
- 52 În vederea atingerii acestui obiectiv, lucrătorii menționați primesc un supliment la pensia pentru incapacitate permanentă totală, al cărui quantum este stabilit în funcție de baza de calcul luată în considerare pentru determinarea cuantumului acestei pensii pentru incapacitate.
- 53 Din cele de mai sus rezultă că suplimentul de 20 %, precum și pensia pentru incapacitate permanentă totală al cărei accesoriu este de plin drept prezintă caracteristici analoge celor ale prestațiilor pentru limită de vârstă, în măsura în care acestea sunt menite să asigure mijloace de subzistență pentru lucrătorii declarați în incapacitate permanentă totală de a-și exercita profesia obișnuită și care, ajunși la o anumită vârstă, ar avea în plus dificultăți în găsirea unui loc de muncă într-un alt domeniu decât cel al profesiei lor obișnuite.
- 54 Acesta este, de altfel, sensul în care pensia pentru incapacitate permanentă totală și suplimentul de 20 % se deosebesc de indemnizația de șomaj, care este destinată să acopere riscul legat de pierderea veniturilor suferită de lucrător în urma pierderii locului de muncă, chiar dacă acesta este încă apt să muncească (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2006, De Cuyper, C-406/04, EU:C:2006:491, punctul 27).

- 55 Într-adevăr, spre deosebire de o prestație de șomaj, care are ca obiect să permită persoanei interesate să rămână pe piața muncii în perioada în care nu este încadrată în muncă, pensia pentru incapacitate permanentă totală și suplimentul de 20 % vizează să asigure beneficiarului mijloacele financiare pentru a face față necesităților sale în perioada cuprinsă între constatarea incapacității permanente totale și vârsta de pensionare.
- 56 Astfel, în cazul în care beneficiarul unei pensii pentru incapacitate permanentă totală reușește să se integreze din nou pe piața forței de muncă într-un alt loc de muncă decât cel pe care îl avea anterior, acordarea pensiei pentru incapacitate permanentă totală ca atare îi este în continuare asigurată și numai plata suplimentului de 20 % se suspendă din cauza ocupării acestui nou loc de muncă, care îi permite să acopere o parte din veniturile sale profesionale pe care le-a pierdut.
- 57 În consecință, suspendarea suplimentului de 20 % urmărește numai să adapteze condițiile de acordare a pensiei pentru incapacitate permanentă totală la situația beneficiarului și, prin urmare, nu poate conferi acestei prestații o natură diferită de cea constatată la punctul 53 din prezenta hotărâre.
- 58 Această concluzie este confirmată de împrejurarea că legislația spaniolă asimilează în mod fictiv, la momentul împlinirii vârstei de pensionare, pensia pentru incapacitate permanentă cu o pensie pentru limită de vârstă.
- 59 În această privință, trebuie amintit că Curtea a statuat deja că, atunci când un lucrător beneficiază de prestații de invaliditate transformate în pensie pentru limită de vârstă în temeiul legislației unui stat membru și de prestații de invaliditate care nu au fost încă transformate în pensie pentru limită de vârstă în temeiul legislației altui stat membru, pensia pentru limită de vârstă și prestațiile de invaliditate sunt considerate ca fiind de aceeași natură (Hotărârea din 2 iulie 1981, Celestre și alții, 116/80, 117/80 și 119/80-121/80, EU:C:1981:159, punctul 11 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea din 18 aprilie 1989, Di Felice, 128/88, EU:C:1989:153, punctul 13).
- 60 Rezultă că un supliment de 20 % alocat lucrătorului care primește o pensie pentru incapacitate permanentă totală în temeiul legislației spaniole și pensia pentru limită de vârstă dobândită de același lucrător în Elveția trebuie considerate ca fiind de aceeași natură, atât în perioada cuprinsă între constatarea incapacității permanente totale de la 55 de ani și împlinirea vârstei de pensionare, cât și la împlinirea vârstei de pensionare.
- 61 Trebuie să se răspundă, așadar, la a treia întrebare că un supliment la pensia pentru incapacitate permanentă totală acordat unui lucrător în temeiul legislației unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, și o pensie pentru limită de vârstă dobândită de același lucrător în Elveția trebuie considerate ca fiind de aceeași natură în sensul Regulamentului nr. 1408/71.

Cu privire la a patra și la a cincea întrebare

- 62 Prin intermediul celei de a patra și al celei de a cincea întrebări, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească ce dispoziții particulare din Regulamentul nr. 1408/71 referitoare la cumulul prestațiilor de aceeași natură trebuie aplicate în ipoteza în care cele două prestații în cauză trebuie considerate ca fiind de aceeași natură.
- 63 În această privință, trebuie amintit că, potrivit articolului 12 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1408/71, în măsura în care acest regulament nu dispune altfel, dispozițiile de prevenire a cumulului prevăzute de legislația unui stat membru pot fi invocate împotriva persoanelor care beneficiază de o prestație suportată de acest stat membru în cazul în care acestea pot să beneficieze de alte prestații de securitate socială, chiar atunci când aceste prestații sunt obținute în temeiul legislației altui stat membru (Hotărârea din 7 martie 2002, Insalaca, C-107/00, EU:C:2002:147, punctul 22, și Hotărârea din 7 martie 2013, van den Booren, C-127/11, EU:C:2013:140, punctul 29).

- 64 În ceea ce privește dispozițiile specifice aplicabile prestațiilor de invaliditate, de limită de vârstă sau de urmaș, articolul 46b alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 prevede că clauzele de prevenire a cumulului prevăzute de o legislație națională sunt aplicabile unei prestații calculate în conformitate cu articolul 46 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din acest regulament numai în cazul în care sunt îndeplinite două condiții, și anume atunci când, în primul rând, cuantumul prestației nu depinde de durata perioadelor de asigurare sau de rezidență realizate și, în al doilea rând, prestația este menționată în partea D din anexa IV la regulamentul respectiv.
- 65 În speță, din elementele dosarului de care dispune Curtea reiese că prestațiile în discuție în litigiul principal îndeplinesc criteriul prevăzut la articolul 46 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din Regulamentul nr. 1408/71, întrucât cele două pensii au fost calculate de instituțiile naționale respective numai în temeiul dispozițiilor legislației pe care o aplică, fără să fi fost necesar să aplice un mecanism de totalizare sau de proratare.
- 66 În ceea ce privește cele două condiții cumulative, deși părțile care au prezentat observații scrise sunt în dezacord cu privire la aspectul dacă cuantumul suplimentului de 20 % depinde de perioada de asigurare acoperită, astfel încât revine instanței naționale sarcina de a efectua o verificare în această privință, este totuși cert că o prestație de această natură nu este menționată în mod expres în partea D din anexa IV la Regulamentul nr. 1408/71.
- 67 Având în vedere considerațiile care precedă, trebuie să se răspundă la a patra și la a cincea întrebare că articolul 46b alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71 trebuie interpretat în sensul că o regulă națională pentru prevenirea cumulului, cum este cea care rezultă din articolul 6 din Decretul 1646/1972, nu este aplicabilă unei prestații calculate în conformitate cu articolul 46 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din regulamentul respectiv, în cazul în care această prestație nu este menționată în partea D din anexa IV la același regulament.

Cu privire la a șasea întrebare

- 68 Având în vedere răspunsul dat la cele două întrebări anterioare, nu este necesar să se răspundă la a șasea întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 69 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

- 1) **O dispoziție națională, precum cea în discuție în litigiul principal, potrivit căreia suplimentul la pensia pentru incapacitate permanentă totală se suspendă pe perioada în care beneficiarul acestei pensii încasează o pensie pentru limită de vârstă în alt stat membru sau în Elveția constituie o dispoziție privind reducerea, în sensul articolului 12 alineatul (2) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați, cu lucrătorii care desfășoară activități independente și cu membrii familiilor acestora care se deplasează în cadrul Comunității, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul (CE) nr. 118/97 al Consiliului din 2 decembrie 1996, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul (CE) nr. 592/2008 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 iunie 2008.**

- 2) **Articolul 46a alineatul (3) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul nr. 118/97, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 592/2008, trebuie interpretat în sensul că noțiunea „legislația primului stat membru” trebuie înțeleasă ca incluzând interpretarea dată unei dispoziții legislative naționale de o instanță națională supremă.**
- 3) **Un supliment la pensia pentru incapacitate permanentă totală acordat unui lucrător în temeiul legislației unui stat membru, precum cea în discuție în litigiul principal, și o pensie pentru limită de vârstă dobândită de același lucrător în Elveția trebuie considerate ca fiind de aceeași natură în sensul Regulamentului nr. 1408/71, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul nr. 118/97, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 592/2008.**
- 4) **Articolul 46b alineatul (2) litera (a) din Regulamentul nr. 1408/71, în versiunea modificată și actualizată prin Regulamentul nr. 118/97, astfel cum a fost modificat prin Regulamentul nr. 592/2008, trebuie interpretat în sensul că o regulă națională pentru prevenirea cumulului, cum este cea care rezultă din articolul 6 din Decreto 1646/1972 para la aplicación de la ley 24/1972, de 21 de junio, en materia de prestaciones del Régimen General de la Seguridad Social (Decretul 1646/1972 pentru punerea în aplicare a Legii 24/1972 din 21 iunie 1972 privind prestațiile regimului general de securitate socială) din 23 iunie 1972, nu este aplicabilă unei prestații calculate în conformitate cu articolul 46 alineatul (1) litera (a) punctul (i) din regulamentul respectiv, în cazul în care această prestație nu este menționată în partea D din anexa IV la același regulament.**

Semnături